మధురాంతకం రాజారాం

సమయం రాత్రి తొమ్మిదిగంటలు. నాలుగంకణాల పూరింట్లో చీకటిలో వెల్తోతున్న గుడ్డిదీపం ఎదుట కూర్చుని అరమోడ్పు కళ్ళతో ఆలోచిస్తున్నాడు రామారావు. అప్పుడే యిల్లంతా మాటు మణిగింది. ఇక కుర్రాడు నిద్రపోవడమొకటే తరువాయి. రామారావు భార్య శకుంతల ఉవాచ ప్రకారం ఈ కుర్రకుంక పోయిన జన్మలో ఖజానాకు కావలిగాచినవాడు: దీపకాంతి వాడిపైకి ప్రసరించగూడదు. రెండు-ఇంట్లో చీమ చిటుక్కుమనగూడదు. మూడు- ఊయల్లో వేసిన తరువాత నాలుగైదు గడియలసేపు నిర్విరామంగా వూపుతూ-వుండాలి.

శకుంతల-యిప్పుడు చేస్తున్న పనే అది: ఒకవైపున కనురెప్పలపైన బరువుగా కూర్చున్న నిద్ర, మరొకవైపున యెప్పుడెప్పుడు మేను వాలుద్దాం అన్న బడలిక. నిలువునా నిల్చోలేక నూట ఇరవై డిగ్రీలకు వంగిపోయి వూయలతో సాముచేస్తోంది శకుంతల:

జరుగుతున్నది చలికాలం. ఎండాకాలమైతే ఎంతకూ చీకటిపడని సాయంకాలల్లో ఏటి నడుమ నల్లటి బండపైన కూర్చొని ఆలోచించుకోడానికి వీలుండేది రామారావుకు: పొడు-శిశిరంలో ప్రొద్దు పుట్టే పుట్టే అట్టే మాయమైపోతుంది. ఇక దీపకాంతను కొసరడంకన్నా గత్యంతరమేముంది:

రామారావుకు వ్రాయడమే ఉద్యోగం కాదు. భుక్తికోసం అతడు వేరే ఉద్యోగం చేస్తున్నాడు. నిష్కర్షగా చెప్పడానికి వీల్లేదుగానీ నెలరోజుల్లో ఏదో ఒకరోజున అతడి చేతికి రూపాయలు తొంభైనాలుగు ముట్టుతున్నాయి. ఈ ఆర్జనతో ఆరుగురు పెద్దవారు, ఓ కుర్రవాడూ వున్న సంసారాన్ని అతడు ఎలా ఎలా ఈదుతున్నాడన్నది మరెప్పుడైనా వ్రాయవలసిన కథ. రామారావు యిప్పుడు వ్రాయదలచుకొంటున్నది ఆ కథ గాదు.

వెండి చంచాను నోటిలో వుంచుకొని పుట్టినవాడు కాదు రామారావు. ఆ విధంగా పుట్టని అసంఖ్యాక దీన మానవలోకంలో రామారావు ఒక్కడు. ఎడమవైపునగాని కుడివైపునగాని అతడి పేరుకు అతికింపులు లేవు. అందమగుచోట సర్వమూ అందమే నంటాడు కవి కులగురువు: ఆ అందం లేని చోట అదిలేని లోపాన్ని మరుగపరచడానికి మరేదైనా అవసరం. నల్లటి కోయిలకు తీయటి గొంతుక భగవంతుడిచ్చిన వరం. వేరొక విధంగా ఆ మాట తనకు సైతం వర్తించకపోదని ఎవరైనా చెబితే అందుకు అభ్యంతరం చెప్పగలిగే సాహసం రామారావులో లేదు.

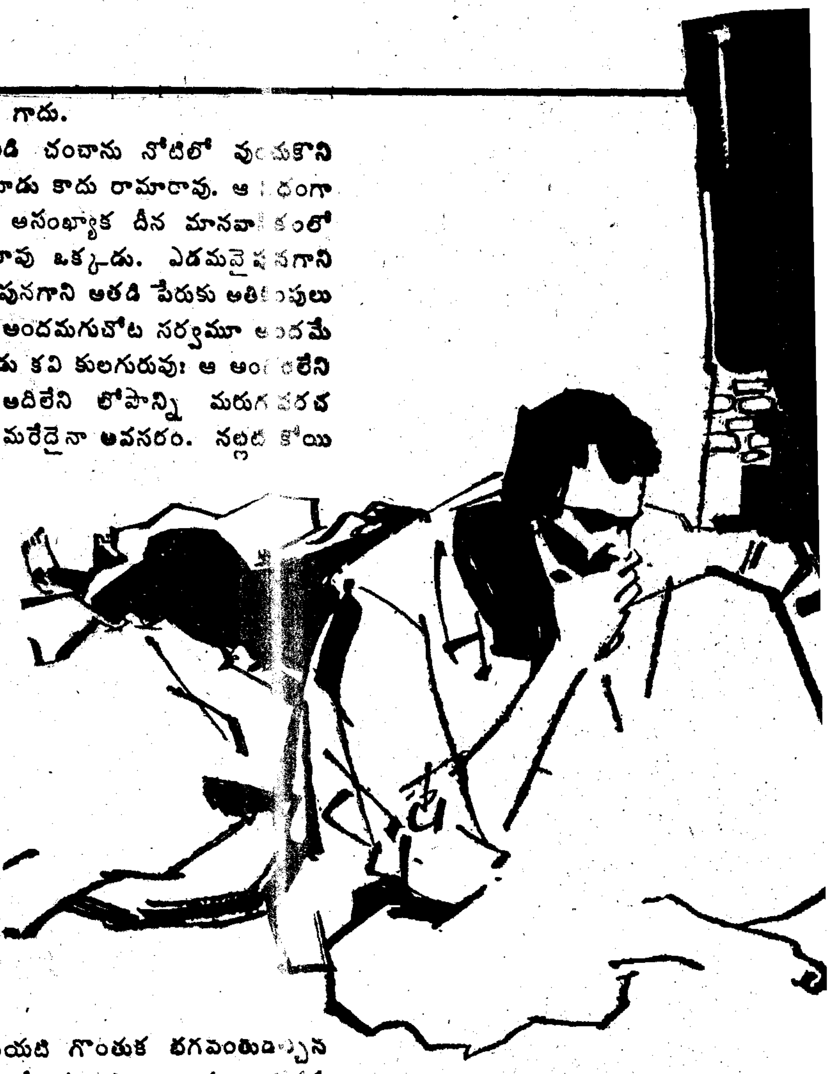

ఏవో నాలుగు ముక్కలు వ్రాస్తూ వుంటే గాని, వ్రాసిన తరువాత "బాగా రాస్తున్నావోయ్" అంటూ వీపు చరచి ప్రోత్సాహమిచ్చేపాటి సహృదయత లోకంలో లేకపోలేదు. ఆ మాట విన్నప్పుడెల్లా ఎదుటి వ్యక్తికేసి చూస్తూ తెల్లబోతుంటాడు రామారావు. అంతకన్నా తాను చేయగలిగిందేముంది:.... తాను చేస్తున్న పనిమూలంగా లోకానికి ఉద్ధరింపు కలుగుతున్న ఆత్మాశ రామారావుకు లేదు. అటువంటి తలపోత తన కోడి, తన కుంపటి లేకపోతే తెల్లవారదనుకున్న ముసలావిడ ఊహలా అపహాస్యం పాలుకాగలదని రామారావుకు తెలుసు. జీవనయాత్రాపథంలో తనకు తగిలిన బాధలను, హృదయాన్ని తాకిన ఆవేదనను వ్రాతలో బహిర్గతం చేసి ఆ రీతిగా ఆలోచనల బరువునుంచి విముక్తి పొందగలిగితే, కాస్త తేలిగ్గా వూపిరి పీల్చుకుంటూ బ్రతకడానికి వీలుంటుందని రామారావు నమ్మకం.

ఒక విధంగా రామారావు అదృష్టవంతుడు. అతడి వ్యాసంగానికి అవసరమైన ముడిసరుకును భగవంతుడు అతడి చుట్టుప్రక్కలన్నీ ప్రోదిచేసి పెట్టాడు. కంటికి కనిపించిన వ్యక్తిలోని వైచిత్రి, చెవిదాకా వచ్చిన వార్తలోని నిజం, నేపథ్య సంగీతంలా కొంత వాతావరణం, ఒక్కింత అనుభవం, ఇంచుక కల్పన- ఈ సరంజామాతో సంవత్సరాల పర్యంతంగా తన వ్యాసంగం కొనసాగించుకపోతున్న రామారావు హృదయం లోలోతుల్లో ఒక్క కోరిక

రామారావు చతుశ్శ్లోకాలు

మాత్రం. దీపం క్రింద నీడలా. తీరకనే వుండిపోయింది.

ఇన్నాళ్ళకు ఆ కోరిక కొకరూపం ఇవ్వ గలిగే సావకాశం సమకూరినట్లు తోచింది రామారావుకు. పది పదిహేను నిమిషాల నుంచి అతడు కృత్యాద్యవస్థలో కొట్టు మిట్టాడు తున్నాడు.

• • •

చిమ్మ చీకటిలో మినుకు మినుకు మంటున్న గుడ్డిదీపానికిమల్లే, యింట్లో కాపులేక పొరిగింట్లో పడుకున్న రామారావు పెదతల్లి నీరవ నిశ్శబ్దాన్ని చీల్చు కొని దగ్గుతోంది.

ఆ దగ్గువల్ల రామారావుకు హఠాత్తుగా ఓ విషయం స్ఫురించింది. తన కథను ప్రారంభించడానికి ముందుగా తాను పెద్దమ్మను గురించి చెప్పుకోక తప్పదు.

పెద్దమ్మ వయసు ఆరోపడి దాటింది. బహుశా ఆమె పంతొమ్మిదో శతాబ్దం ఆఖరి దశాబ్దంలో పుట్టి వుంటుంది. ప్రథమ ప్రపంచ మహా సంగ్రామం జరిగిన రోజుల్లో ఆ యింటికి వచ్చి వుంటుంది. ఆమె కాపురానికి రాగానే అన్నదమ్ములు వేరువేరు కుండల్లో వంటలు ప్రారంభించడం, కాపురాలు విచ్ఛిన్నం కావడం, ఆ యింటిమీద కాకి ఈ యింటిపైన వ్రాలకపోవడం, మొదలైన సంఘటనలు జరిగాయి. ఈ సంఘటన లన్నింటిలోనూ పెద్దమ్మ పాత్ర చాలా వుంది. వాడగా వాడగా పదునెక్కే ఆయుధాన్ని గురించి వ్రాస్తూ వాషింగ్టన్ యిర్వింగ్ ఆడవారి నాలుకను గురించి ప్రస్తావించాడు. పెద్దమ్మ మాటలు విన్నప్పుడల్లా రామారావుకు ఆ ప్రస్తావన జ్ఞప్తికి వస్తుంది. ఇప్పుడు కాదుగానీ ఆ రోజుల్లో పెద్దమ్మ మాటకు యింట్లో తిరుగుండేది కాదేమో! ఆ పూర్వకాలపు ఔన్నత్యాన్ని నెమరుకు తెచ్చుకుంటూ, 'కట్టుకున్నాయన గూడా నా మాటకు లోబడే వర్తిందారు గదమ్మా' అని అదో పెద్ద మెరిట్ సర్టిఫికెట్టులా యిప్పటికీ బాహాటంగా చెప్పుకుంటూ వుంటుంది పెద్దమ్మ.

స్వాభిమానం ఏ మనిషిలోనైతే దురభిమానంగా మారుతుందో ఆ మనిషికీ పరిసరాలకూ ఎడతెగని సంఘర్షణ జరుగుతూనే వుంటుంది. ఏదో అపచారం జరిగిపోతున్నట్టుగా బాధపడడం, ఎదుటివాళ్ళని బాధించడం అలాంటి వాళ్ళ స్వభావమైపోతుంది. అందుకు ప్రత్యక్ష నిదర్శనం రామారావు పెద్దమ్మ.

ఒకానొక పాత్రకు ఏవో కొన్ని గుణాలను సంక్రమింపజేసి, అందని, అదకని పరిస్థితుల్లో ప్రవేశపెట్టి తమాషాను తిలకించడం జగన్నాటక సూత్రధారి, లీలా వినోదాల్లో ఒకటైతే కావచ్చు! ఆయన రామారావు పెద్దమ్మకు బిడ్డలు లేకుండా చేశారు.

సంఘంలో అందులోనూ ప్రతివారికి ఎదుటివారి గొడవలే కావల్సి వచ్చే పల్లెటూళ్లో అనపత్యురాలి బ్రతుకు ఎన్నెన్ని విధాల హీనంగా పరిణమిస్తుందన్నది పాఠకులు తీరిగ్గా ఆలోచించుకోదగిన విషయం! ఇంటిచుట్టు జ్ఞాతులున్నారు. వాళ్ళ యిళ్ళల్లో పనసపళ్ళలాంటి బిడ్డలున్నారు. గొడ్రాలికంటబడితే ఎక్కడ దిష్టిదోషం తగులుతుందోనని వాళ్ళు తమ బిడ్డల్ని చీరచెంగుల్లో దాచుకుంటారు!

ఎక్కని కొండలులేవు. చూడని దేవుళ్ళు లేరు. చేయని నోములులేవు. కానీ ఆశ వదలిపెట్టడం కొందరి స్వభావం కాదు. ఆమె ఆలోచించింది. ఉపాయాంతరాలు లేనేలేవా? లేకేం, భర్తకు పునర్వివాహం చేస్తే!

ఆ శుభకార్యం కూడా నెరవేర్చింది భగవంతుడు యింకా ఆమెను పరిశోధించాలనుకోలేదు. ద్వితీయ కళత్రానికి సంతానం కలిగింది. రామారావు, అతడి తర్వాత

●

ఒక పల్లెటూరిరైతు గడియారంమీద మోజుపుట్టి గడియారాల షాపుకు వెళ్ళాడు. ఒక పెద్ద అలారం గడియారాన్ని చూపించి "ఇది ఎంతవుతుందండీ?" అని అడిగాడు.

"నలభై రూపాయలు."

"అంతకంటె చిన్నదీ?"

"అరవై."

"ఇంకా చిన్నదీ?"

"ఎనభై."

"ఆ నలుసులా వుందే? అదెంత?"

"నూటిరవై."

రైతుకు వళ్ళు మండిపోయింది.

"అసలు కొనకుండా వెళ్ళిపోతే ఎంత?"

ముగ్గురు ఆడబిడ్డలు భూమిపైకి వచ్చారు.

బిడ్డల పెంపకంలో గూడా రామారావు పెద్దమ్మ ఓ విచిత్రమైన పద్ధతినే అవలంబించింది. ఆమె బిడ్డల పెంపకాన్ని సర్వ హక్కులతో తన స్వంతం చేసుకుంది. వాళ్ళ తెలివి వాళ్ళకు వచ్చేదాకా పిల్లలకు తల్లిని ఒక పరిచారిక హోదాలో మాత్రమే తెలుసు. ఆమె ప్రభావం పిల్లలపైన అంతగా ప్రసరించింది.

ఇదంతా అలనాటి గాథ. రామారావుకు అతడి చెల్లెళ్ళలో యిద్దరికి పెళ్ళిళ్ళు జరిగాయి. ఐతేనేం, కుటుంబంలో యింకా పెద్దమ్మ అధికారం లాంచనప్రాయంగానైనా జరుగుతూనే వుంది. ఆమె ఆఖరి శ్వాస వదలిపెట్టేదాకా అదలా జరగను జరుగుతుంది.

పెద్దమ్మకు ఏ క్షణాన ఎవరిపైన ఆగ్రహం కలుగుతుందో వూహించడం కష్టం. ఆమె యింట్లో కొందరిని చేరదీస్తుంది. మిగిలినవాళ్ళను కాసుకు కొరగాకుండా మాటలనేస్తుంది. ఇంట్లో తన ప్రాధాన్యం గనుక తగ్గిపోతున్నట్టు తోస్తే చివరకు దగ్గుతూనైనా కూచుంటుంది. మొదట మొదట ఒకటి రెండు పూటలు తిండిమానేసి స్వప్రయత్నంతో తెచ్చుకున్న ఆ దగ్గు కాలక్రమాన అదొక తీరని జబ్బై పోయింది. దానికి తోడు ఆమెలో మునపటి జవసత్వాలు గూడా తగ్గిపోయాయి. కొత్తగా ప్రాణభీతి ఒకటి ఆమెను ఆవహించింది.

"ఇదంతా పట్టి కథాసంగ్రహంమాత్రమే. తీరిగ్గా ఎప్పుడైనా దీన్ని పెంచి పెద్ద కథగా వ్రాస్తే అప్పుడిది చిత్రాతి చిత్రమైన మానవ జీవిత గాథల్లో ఒకటౌతుంది"- అనుకుంటున్నాడు రామారావు.

"అబ్బబ్బ, ఏం చీకటిగలమ్మా పాడూ" అంటూ రామారావు తల్లి దుప్పటిని ముఖంపైకి తీసుకుంటోంది.

రామారావు తల్లివైపు చూదాడు- ఇంట్లో దీపమున్నట్టయితే ఆమెకు నిద్రపట్టదు. దీపం లేకపోతే రామారావు వ్రాసుకోవడం సాధ్యంకాదన్న స్పృహగాని, అలవాటు ప్రకారం రోజూ ఏదో కొంత వ్రాసుకోకపోతే అతనికి మతిపోయినంత పనవుతుందన్న పట్టింపుగాని ఆమెకులేవు. రామారావు ఏంచేసినా, ఏం చెయ్యకపోయినా తన సదుపాయాలు తనకు సమకూరితే ఆమెకదే చాలు. పెద్దమ్మకైతే ఎదుటివారి అదృష్ట, దురదృష్టాలను పట్టి ఒకరిపైన ద్వేషమూ ఒకరిపైన ప్రేమ కలుగుతాయి. ఈమె సంగతలా కాదు. మానవులపట్ల ఆమెకున్న అభిమానమే అంతంత మాత్రం. ఆ వున్న అభిమానం కాస్తా కూతుళ్ళ పైనే వుంది. రామారావువల్ల వాళ్ళకేదో తీరని అన్యాయం జరిగిపోతోందన్నదే ఆమెలో ఆరని చింత. సంవత్సరాని కొకటి రెండుసార్లు వాళ్ళను తీసుకొచ్చి, తీసుకొచ్చిన ప్రతిసారీ ఆరు నెలలుంచుకుని పంపించడం లేదన్నదే ఆమె బెంగ. రామారావు తల్లికి మరొక తీరని కోరికగూడా వుంది. ఒకసారి కొడుకు కోడల్ని చేయిజేసుకుంటే నేత్రానంద కరంగా చూడవచ్చునుగదా అన్నదే ఆ కోరిక. నలభై అయిదేళ్ళ జీవితంలో ఏ మానవ ప్రాణిమీదా అధికారం చలాయించ లేకపోయిన తపన, ఆమెకు కోడల్ని చూడగానే ఉద్రేకిస్తుంది. కాస్త అతిశయోక్తిగా చెప్పాలంటే యిది పిల్లి ఎలుక మీదికి దూకే తంతులాంటిది. కానీ ఇందులో ఎలుక బొత్తిగా ఎలుకగాక పోవడమే వచ్చిన చిక్కు!

రామారావు అప్పుడప్పుడూ ఆలోచిస్తుంటాడు- తల్లి యింత విచిత్రంగా మారిపోవడానికి కారణమేమిటా అని. ఇందుకు సమాధానంగా అతడు పాతికేళ్ళ సాంసారిక జీవితంలో ఆమెకు కుటుంబంలో లభ్యమైన హీనస్థానాన్ని గురించి, సవతి మూలంగా ఆమె ఎదుర్కోవలసి వచ్చిన దుర్భర పరిస్థితుల్ని గూర్చి మననం చేసుకోవలసి వుంటుంది. ఐతే అదొక పనిగా ఆ దుఃఖ గాథను మననం చేసుకునేంతవరకూ అతడి మనసు యింకా మొద్దుబారలేదు. జీవితంలో మరిన్ని ఆటుపోట్లు చవిచూచి తల బట్ట కట్టిన తర్వాత రామారావు ఆ పనికి పూనుకుంటాడు.

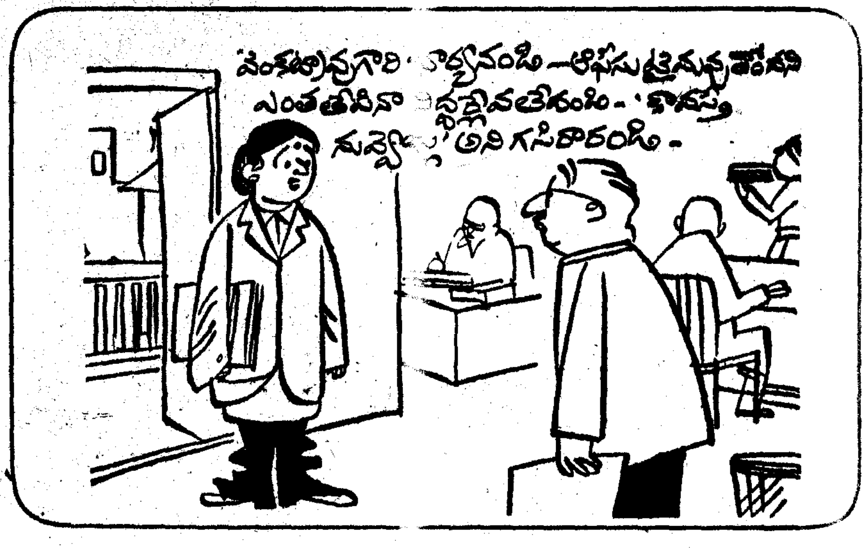

బిడ్డ కీచుకీచుమని ఏడవడంతో రామారావు త్రుళ్ళిపడ్డాడు. కానీ మరుక్షణాన్నే అతడి కర్థమైంది- చిరంజీవి నరేంద్రుడైతే అంతకంటే బిగ్గరగా ఏడవగలడనీ, ఇప్పుడేడుస్తున్నది చెల్లెలి కూతురు చిరంజీవి శ్రీదేవనీ;

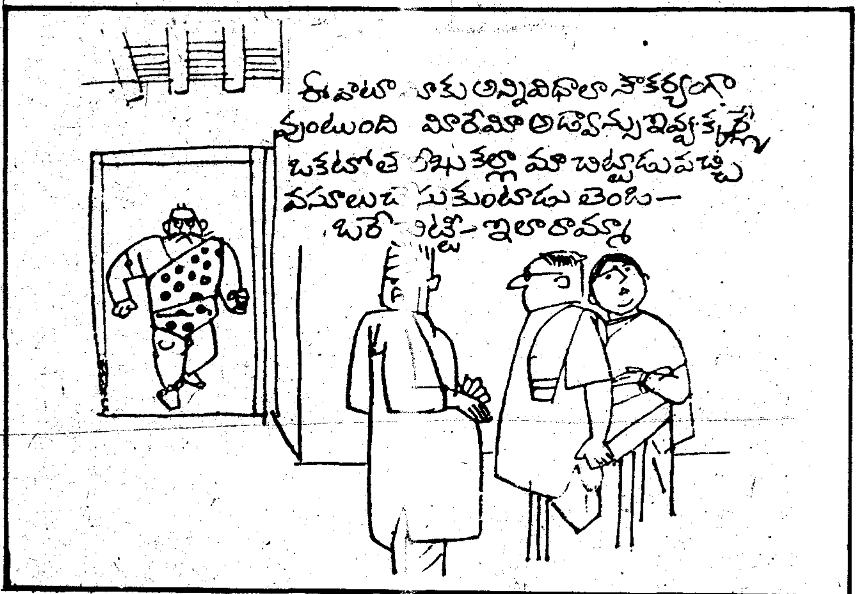

"అమ్మాయ్, బిడ్డ లేచింది. ప్రక్కకు తీసుకో" అంటోంది తల్లి. కానీ హెచ్చరికకు ఏమాత్రం ఫలితం కనపడకపోవడం చేత ఆమె తనే దుప్పటిపైకి తీసి బిడ్డను తల్లి ప్రక్కలో చేరగిల వేసింది.

చెల్లెలు యింత నిశ్చింతగా ఎలా నిద్ర పోగలుగుతోందా అన్నది రామారావు జిజ్ఞాసల్లో ఒకటి. ఒకవేళ నిరాశా, నిద్రా అక్కచెల్లెళ్ళేమో! జీవితంలో నిరాశ, నిస్పృహ మోతాదు మీరినకొద్దీ, నిద్ర కూడా మళ్ళీ యింత ముమ్మరంగా మనిషిని ముంచుకొస్తుందేమో.

రామారావు బావమరదికి పట్టణంలో లోయర్ డివిజన్ గుమాస్తా వుద్యోగం. అరువుగా దొరికిన అర్ధరూపాయ డిటెక్టివ్ నవలలు చదవడం అతడి హాబీ. అన్ని పనులనుంచీ రిటయిరైన తల్లిదండ్రులు, పెళ్ళి కావలసిన చెల్లెలు, హైస్కూల్లో ప్రతి తరగతిలోనూ ఫెయిల్ కావడమే పనిగా పెట్టుకున్న తమ్ముడు, యిందరికీ పైన పట్టణంలో పనులు చేసుకోడానికి వెళ్ళి, వెళ్ళినప్పుడల్లా యింటిని ముట్టడించే బంధువర్గం. యింతమందితో నిండి నిబిడీకృతమైన సంసారం తన స్వల్ప సంపాదనతో నిమిత్తంగా సాగదని అతడేనాడో నిర్ధారించుకున్నాడు. ఆ మాట కాస్తా భార్యతోనూ చెప్పేశాడు. ఇద్దరూ కలసి మాట్లాడుకున్నారు. మౌనమే భూషణమనుకున్నారు. దూషణభూషణలు శరీరానికేగానీ ఆత్మకు కాదనుకున్నారు. సంయోగవియోగాలు దైవాధీనాలనుకున్నారు. ఇంక వాళ్ళను ఈ లోకానికి సంబంధించిన ఏ విషయం మాత్రం బాధించగలుగుతుంది.

రామారావు ఆలోచనలిసారి గోడకు బల్లిలా కరచుకుని పడుకున్న శకుంతల పైకి ప్రవహించాయి.

నాలుగంకణాల పూరింట్లో మొదటి అంకణంలో పొయ్యి, పాత్రలు, నీళ్ళ బానలు పీటిమధ్య చావుచేసుకుని రామారావు తల్లీ, చెల్లెలు పడుకున్నారు. రెండో అంకణంలో ద్వారం వుంది. మూడో అంకణంలో నగం మేరకు బెంచీలు ఆక్రమిస్తాయి. నాలుగో అంకణంలో ఓక గాది, నాలుగు దొంతులూ ఉన్నాయి. దురదృష్టవశాత్తు రామారావు ఇంటికి యిరవైగజాల దూరంలో ఓ కొండవాగు పరుగెడుతోంది. అందులోనుంచి చెమ్మ నేలమట్టానికన్నా తగ్గులో వున్న రామారావు యింట్లో మూడు, నాలుగు అంకణాల్లోకి వ్యాపిస్తుంది. ఆ చెమ్మనుంచి వైదొలగుతూ గోడను ఆశ్రయిస్తోంది శకుంతల.

అవనిలో నా వంటి ఆడుజన్మముకన్న రాయిగా రప్పగా పడివుండటంగూడా మేల' నన్నది ఓ రచయిత్రి. కాకపోతే, మరి మానవ జన్మమెత్తి శకుంతల ఏం సుఖపడింది. ఎనిమిదో యేడు జరుగుతుండగా తల్లి పోయింది. మారుతల్లి కాపురానికి వచ్చింది. అప్పటినుంచీ బ్రతుకంటే ఓ సంఘర్షణ అనే ఆమెకు అర్థమయింది. తండ్రి ఆమెకో మేలు చేయగలిగాడు- శకుంతల చదువుకుంది. ఆ చదువులో ఓ చిన్న వుద్యోగం చేయగల విశ్వాసం ఆమెకు కద్దు. కానీ ఆమె తీరా పబ్లిక్ పరీక్షలో ఫెయిలయింది. కాగా ఆ చదువువల్ల-పాసై వుండి, ఉద్యోగం చేసి వుంటే ఈ బండెడు చాకిరీ తప్పివుండేదిగదా అన్న ఆవేదన మాత్రం మిగిలింది.

"ఏమండీ! మీరింకా పడుకోలేదా!" తల పైకెత్తి ప్రశ్నించింది శకుంతల.

"పడుకుంటాను" అన్నాడు రామారావు.

"కథ యింకా పూర్తికాలేదేమిటి?"

"ప్రారంభించకనేపోతే పూర్తయేదెక్కడ? ఓ మనిషిని గురించి కథ వ్రాయాలనుకున్నాను. కానీ ఆలోచించగా వాడికి కథంటూ ఒకటి లేదని తేలింది. పోగా వాడి పుణ్యమా అని నాలుగైదు కథలకు ప్లాట్లు స్ఫురించాయి. ఇప్పుడు కాదు, మరెప్పుడో వ్రాస్తాను. కాస్త వేడినీళ్ళుంటే యివ్వు" ఆవలిస్తూ అడిగాడు రామారావు.

"వేడినీళ్ళెక్కడున్నాయి! అత్తయ్య కుండను పైకితీసి పొయ్యిలో నుగ్గులువేసి పడుకున్నారు."

రామారావు తల్లికి చీకటిగలు ఆగర్భ శత్రువులు. ఈ నుగ్గుల ప్రక్రియద్వారా ఆమె ప్రతిరాత్రీ వాటికి మారణహోమం జరుపుతుంది.

రామారావు చల్లగా ఓ టంబ్లరునీళ్ళు త్రాగి, తలుపు తెరచుకుని బయటికి వెళ్ళాడు.

కొట్టంలో కట్టుగూటం దగ్గర నిల్చున్న కపిలగోవు రామారావు కనిపించగానే పగ్గం లాక్కుంటూ గింజుకుంది.

ఆవుకు గడ్డి వేస్తుండగా రామారావుకు ఓ విషయం జ్ఞప్తికి వచ్చింది.

[illegible]

మూడు నెలలప్పుడు, ఓ నెలపు రోజున రామారావుకున్న మూడు గొడ్లను మేతకు తోలుకెళ్ళారు.

అప్పటికి వానల్లేవు. నిదాఘం. ఆఖరు గరిక పోచగూడా ఎండి మాడి మట్టిదిని పోయింది. ఆవులు కాసేపు కలబందువట్టలు కొరికాయి. మరికొంతసేపు గానుగాకు తిన్నాయి! ఆ తరువాత తలలు పైకెత్తుకుని దిక్కులకు బిక్కరించి చూదాయి.

అప్పట్లో నెల్లూరు ప్రాంతం నుంచి కొండల్లా వచ్చేవి కసువు లారీలు. కసువు వెల పాతిక రూపాయలైతే లారీ బాడుగ వంద రూపాయలు!

బక్కచిక్కి పేదరైతు కడుపు నింప డానికి ఒక్కరూపాయి చాలదు. డొక్క లెండిన గోవు తాలూకు "ఒళ్ళంతా కడుపు" నింపడానికి ఒక్కరూపాయి చాలదు.

చేను దున్నిస్తూవుండ ఓరోజున రామా రావు పొలానికి వెళ్ళారు. పడుకోబోతున్న ఎద్దు కళ్ళల్లో రైతు ఏదో పొడి చల్లు తున్నాడు.

"ఏమిటది!" అన్నారు రామారావు.

"మిరప్పొడి" అన్నాడు నెమ్మదిగా రైతు.

"మిరప్పొడే! ఎద్దు కళ్ళల్లో మిరప్పొడే! ఎందుకూ!" ఆక్రోశించాడు రామారావు.

"కళ్ళు మండినంతసేపూ ఎద్దు పడుకోదు బాబూ! నీ దగ్గర ఎప్పుడో తీసుకున్నాను కూలి డబ్బులు. మొదట నీ బాకీ తీర్చాలి. ఆ పైన నేను దున్నుకోవాలి. ఎద్దు పడు కుంటే కాపురాలేం కావాలి!" అన్నాడు రైతు.

—ఇందాకా ఆలోచిస్తూ వచ్చి తనను తానే మందలించుకున్నాడు రామారావు. ఇవన్నీ ఈ పురిటిగడ్డపైన మంటిలో పుట్టి మంటితో పోరాడి, కడకు మంటిలో కలసి పోనున్న దీన మానవుల జీవిత బృహ త్కథలోని చిన్న చిన్న ఉపాఖ్యానాలు. ప్రస్తుతానికి వీటిని స్మృతుల భోషాణంలో పదిలపరచుకుంటే చాలు!

రామారావు ఆదరాబాదరా తొట్టిలోని నీళ్ళతో ముఖమూ, కాళ్ళూ, చేతులూ కడు క్కున్నాడు. పైగుడ్డతో ముఖం తుడుచు కున్నాడు. నాలుగోలోకం త న కో స ం ఎదురుచూస్తోందన్న ఊహతో గబగబా యింట్లో ప్రవేశించాడు.

అన్నట్టు రామారావుకు నాలుగు లోకా లున్నాయి—

ఒకటి ఉద్యోగం, అక్కడ రామారావు అడెండన్సు వేస్తాడు. పాఠాలు చెబుతాడు. పిల్లలను బోదుతాడు. ఇన్స్పెక్టరులకు సెల్యూట్లుచేసి వాళ్ళ చీదరింపులకు వినయ పూర్వకంగా సంజాయిషీలు చెప్పుకుం టాడు.

రెండు గృహలోకం, ము ఖ్యం గా రామారావు అసమర్థత బ య ట ప డే ది యిక్కడే! వైరి వర్గాలమధ్య యుద్ధం చెలరేగితే శాంతిదూతగా వ్యవహరించి పంచశీలను సూరిపోసి విఫలుడై వెల్లకిల పడతాడు. పెద్దవారికి నచ్చచెబుతాడు, పెళ్ళాన్ని ఓదార్చుతాడు. అప్పులవాళ్ళను ఎక్కడివాళ్ళనక్కడే సర్ది పంపుతాడు. "ఋణానుబంధ రూపేణా పశుపత్నిసుతా లయా" అని అప్పుడప్పుడూ వైరాగ్యం అవలంబిస్తాడు.

మూడోది సాహిత్యలోకం. అధిగే నాదుడు లేడుగనుక యిద్చా విహారం. ఇక్కడ స్వేచ్ఛా విహంగం రామారావు.

నాలుగోది నిద్రాలోకం. రామారా విప్పుడు ప్రవేశించబోతున్న లోకం.

రామారావు బెంచీపైన పడుకున్నాడు. దుప్పటి కప్పుకున్నాడు. రామారావు జీవితా దర్శాలకూ జీవితావసరాలకూ ఎలాంటి నిష్పత్తి వుందో, అతడి భౌతిక శరీరానికి ఆ దుప్పటికి అదే నిష్పత్తి అమల్లోవుంది. రామారావుకు యిరవై యెనిమిదేళ్ళు. ఆ దుప్పటికి పద్నాలుగేళ్ళు. క్రిందా పైనా నూలుపోగులు జారిపోతున్నాయి. దాన్ని ముఖంపైకి లాక్కుంటే కాళ్ళు వెలుపలుండి పోతాయి. కాదని పాదాలకుగూడా కప్ప కుంటే ముఖం బయటుండిపోతుంది. అందు చేత కాళ్ళను కడుపులో దాచుకుని గట్టిగా దుప్పటి కప్పుకున్నాడు రామారావు! ●

With Best Compliments From:

ASHA TRANSPORT
BOMBAY